

Fakta fra evalueringen af gymnasiereformens intention om styrket afklaring og valg af fag

Baggrund

Gymnasiereformen, der trådte i kraft i 2017, har som overordnet mål at styrke elevernes faglighed, trivsel og overgang til videregående uddannelse. Alle fire gymnasiale ungdomsuddannelser har gennemgået forandringer i forbindelse med reformen. På de treårige gymnasiale uddannelser er der bl.a. oprettet et nyt grundforløb, og den toårige hf-uddannelse har fået en professionsrettet og praksisorienteret profil.

I dette faktaark fremgår udvalgte resultater fra den afsluttende evaluering af gymnasiereformen med fokus på elevernes afklaring og valg af fag. Resultaterne er indsamlet i 2021 på tværs af alle fire gymnasiale ungdomsuddannelser. Overordnet ses der både negative og positive tendenser ift. reformens intention om, at eleverne skal træffe mere afklarede valg af fag og reflektere over deres videre uddannelse og karriere.

Centrale resultater

- Eleverne på stx og hf er blevet mere afklarede om valg af fag og studieretning.
- Eleverne oplever ikke at være blevet mere afklarede om deres valg af videre uddannelse.
- Mødet med fagene og dialog med lærere/vejledere er vigtigst for elevernes afklaring.
- Flere elever vælger matematik og naturvidenskabelige fag, mens færre vælger sprogfag på højere niveau.

Reformimplementeringen har siden marts 2020 været påvirket af restriktioner og nedlukninger på de gymnasiale uddannelser som følge af covid-19-pandemien. Resultater, der fremlægges i dette faktaark, vil derfor i varierende grad være påvirket af disse forstyrrelser. Derfor vil det være relevant fortsat at følge, om tendenserne også fastholdes fremover.

Blandet billede af reformens betydning for elevers afklaring om valg af fag og uddannelse

Reformen indeholder en ambition om, at en større andel af studenterne skal begynde på en videregående uddannelse. Ambitionen skal bl.a. realiseres ved at fremme elevernes refleksioner over egne studie- og karriereønsker og sikre, at elevernes fagvalg giver dem gode kort på hånden, når de skal søge videregående uddannelse.

Evalueringen viser både positive og negative tendenser, når det angår reformens betydning for elevernes afklaring om valg af fag og videre uddannelse, hvilket uddybes i de følgende afsnit.

Eleverne på stx og hf er blevet mere afklarede om valg af fag og studieretning

Evalueringen viser, at stx- og hf-eleverne gennemsnitligt har været signifikant mere fagligt afklarede om valg af fagpakke/studieretning, i årene efter reformen er trådt i kraft.

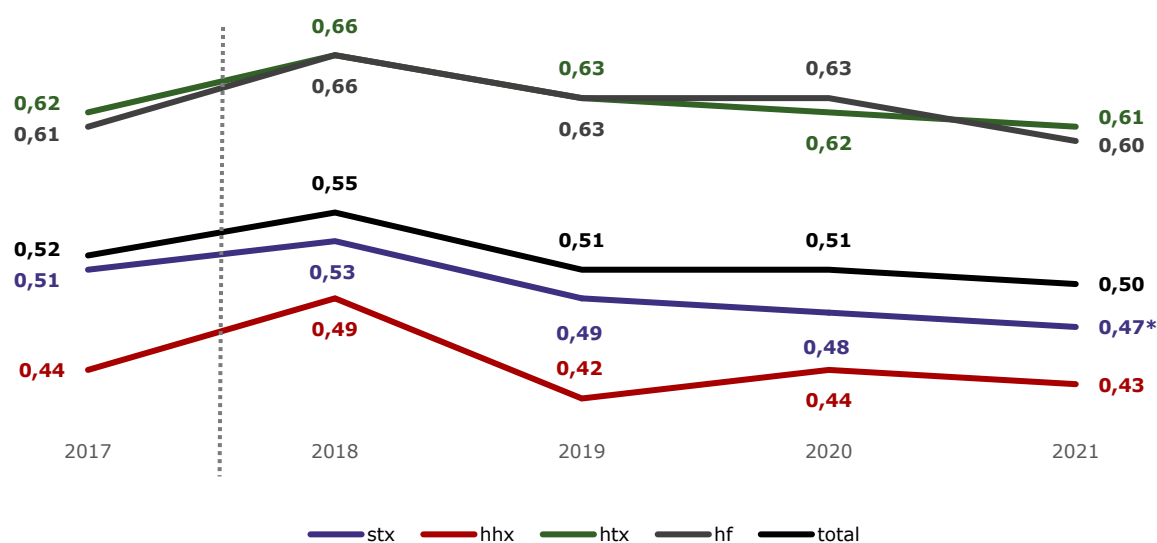
Det tyder på, at reformens elementer har bidraget til, at stx og hf-eleverne er blevet mere afklarede om deres valg af fag og studieretning. Særligt de afklarende aktiviteter på grundforløbet og første år på hf ser ud til at hjælpe eleverne til at træffe kvalificerede valg af fagpakke, valgfag og studieretning.

Eleverne er ikke blevet mere afklarede om valg af videregående uddannelse

Evalueringen viser også, at eleverne på de fire gymnasiale uddannelser ikke er blevet mere afklarede om valg af videregående uddannelse, efter reformen er trådt i kraft. Det tyder på, at en større afklaring om valg af fagpakke, studieretning og valgfag ikke nødvendigvis går hånd i hånd med en større afklaring om, hvad man skal efter gymnasiet.

Evalueringen viser, at det kan skyldes, at de afklarende aktiviteter lige så vel kan føre frem til, at eleverne bliver klar over, hvad de *ikke* vil, som hvad de gerne vil. Desuden viser evalueringen, at mange elever også bruger deres gymnasiale uddannelse som led i en faglig dannelsesproces, hvor de gradvist bliver klogere på forskellige fagområder og deres egne interesser uden nødvendigvis at lægge en fremtidsplan.

I figur 1 er forskellige spørgsmål om elevernes afklaring ift. valg af videre uddannelse samlet i et indeks. Indekset er baseret på besvarelser fra elever fra 1. til 3. g samt 1. og 2. hf og viser, at der ikke er sket en signifikant positiv udvikling i elevernes gennemsnitlige afklaring om valg af videregående uddannelse efter reformen. Desuden er eleverne på stx blevet signifikant mindre afklarede om deres valg af videregående uddannelse fra før til efter reformen.

FIGUR 1**Elevernes afklaring om valg af videregående uddannelse**

Note: 1 = maks. Afklaring.

Note: Figuren viser et indeks over elevernes svar på følgende spørgsmål: Hvilke af nedenstående udsagn passer bedst på dig? A) Jeg ved præcis, hvilken videregående uddannelse jeg gerne vil tage, b) Jeg ved, hvilket område på de videregående uddannelser jeg gerne vil uddanne mig indenfor, c) Jeg vil gerne have en videregående uddannelse, men jeg ved ikke, hvilket område jeg vil uddanne mig videre indenfor, d) Jeg ved ikke, hvad jeg skal efter gymnasiet/hf. Ovenstående spørgsmål er skaleret fra 0-1 og angiver dermed andelen, som er placeret i de to kategorier: afklaret omkring videregående uddannelse (svarkategori a og b) og uafklaret (svarkategori c og d). * angiver en signifikant udvikling ($p < 0,05$) fra 2017-2021. Den stiplede linje angiver skillelinjen for reformens ikrafttrædelse.

Evalueringen viser desuden ingen klare sammenhænge mellem skolernes arbejde med reformens afklarende elementer og elevernes faglige afklaring samt afklaring om valg af videre uddannelse. Det kan der være forskellige årsager til, som udfoldes i det følgende afsnit.

Forskellige elevtyper har forskellige behov ifm. afklarings- og valgprocesser

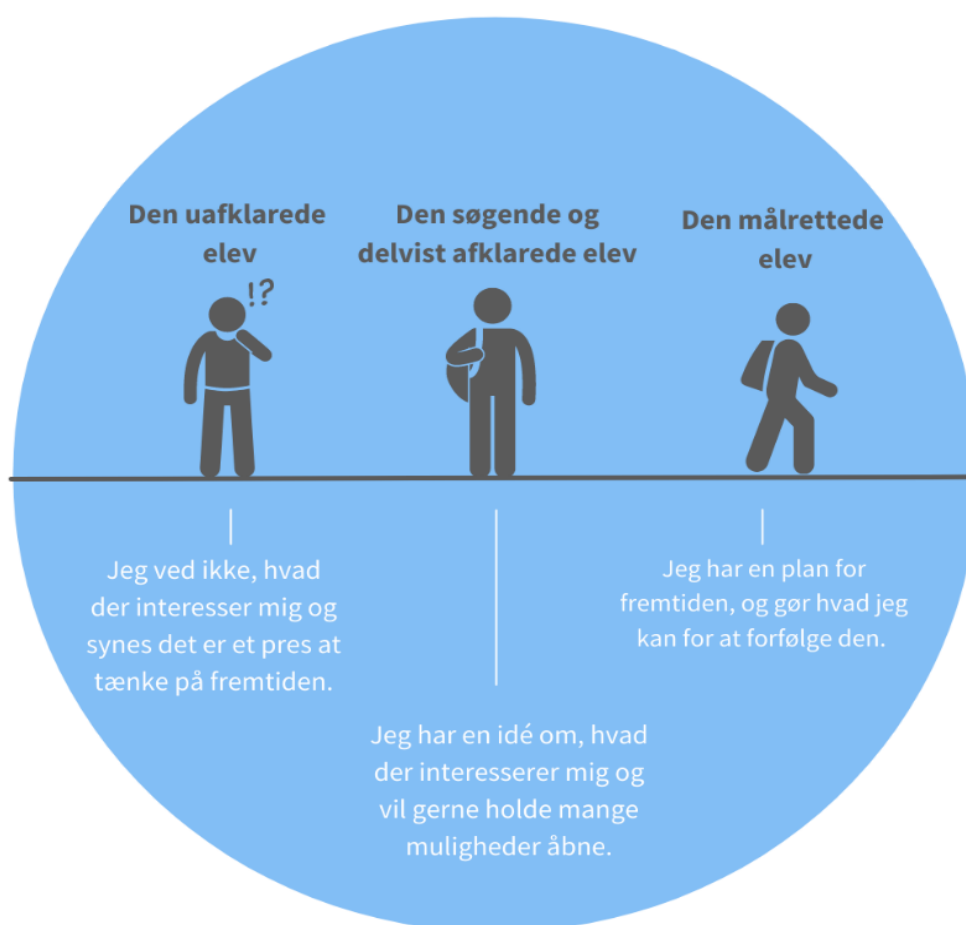
Interview med eleverne viser, at elevernes valgprocesser er komplekse og sjældent foregår som lineære processer. Elevernes afklaringsprocesser er desuden påvirket af forhold, der ligger, før de starter på en gymnasial uddannelse, og forhold, som er uafhængige af uddannelsen.

Eleverne på de fire gymnasiale uddannelser er meget forskellige, men der tegner sig på trods af dette tre overordnede elevtyper i de kvalitative analyser, når det kommer til elevernes afklaringsprocesser og valgstrategier.

De tre elevtyper er illustreret i figur 2 nedenfor.

FIGUR 2

Oversigt over elevtyper

Elevtyperne er ikke statiske, men udgør forskellige positioner, eleverne kan indtage i løbet af deres gymnasiale uddannelse. Positionerne har betydning for elevernes udbytte af de afklarende aktiviteter, som tilrettelægges på de gymnasiale uddannelser.

Den målrettede elev er initiativrig, har en specifik fremtidsplan og værdsætter målrettede afklaringsaktiviteter, der kan be- eller afkræfte, om det uddannelses- og karrierevalg, eleven overvejer, er det rette. *Den søgende og delvist afklarede elev* er typisk forholdsvis afklaret med, hvilke områder eller fag der interesserer eleven, og værdsætter brede afklarende aktiviteter, som viser forskellige uddannelsesmuligheder og mulige karriereveje. *Den uafklarede elev* er i tvivl om egne interesser og har svært ved at forholde sig til fremtidig uddannelse og karriere. Eleven vil derfor have størst

udbytte af afklarende aktiviteter, som viser, hvad fagene kan bruges til, eller som støtter eleven i at reflektere over egne interesser.

Mødet med fagene og dialog med lærere/vejledere er vigtigst for elevernes afklaring

Interview med eleverne viser, at både de elever, der har en klar idé om, hvad de gerne vil uddanne sig til efter gymnasiet, og dem, der ikke ved det, sætter stor pris på at få et nuanceret indblik i fagenes indhold, arbejdsmetoder og anvendelsesmuligheder. Mødet med fagene er altså meget vigtigt for elevernes afklaring, og det skyldes på den ene side, at fagene på de gymnasiale uddannelser tit er meget forskellige fra det, eleverne kender fra grundskolen. På den anden side kan det styrke elevernes interesse for fagene, hvis de får indblik i, hvad de kan bruges til "i virkeligheden", og det kan inspirere dem til, hvad de senere vil studere og arbejde med. Evalueringen viser også, at eleverne bliver afklarede af at have en løbende dialog med deres lærere og vejledere om deres faglige styrker og svagheder og om, hvilke videreuddannelsesmuligheder de forskellige fag/studieretninger og fagpakker åbner dørene for. Ofte er dialogerne med lærerne spontane og bygger på de faglige og personlige relationer, lærere og elever har til hinanden.

Hf- og htx-eleverne føler sig generelt mest fagligt afklarede om valg af fagpakke/studieretning

Evalueringen viser, at htx- og hf-eleverne gennemsnitligt er mere fagligt afklarede om, hvilken studieretning eller fagpakke de skal vælge, end eleverne på stx og hhx, ligesom htx- og hf-eleverne gennemsnitligt er mere afklarede om deres valg af videregående uddannelse end eleverne på stx og i særdeleshed hhx. Tidligere har følgeforskningen vist, at det blandt andet hænger sammen med, at hf- og htx-eleverne er mere målrettede i deres valg af ungdomsuddannelse end eleverne på stx og hhx, idet mange hf- og htx-elever allerede ved, hvad de vil bruge uddannelsen til, når de begynder på den.

Flere elever vælger matematik og naturvidenskabelige fag på højere niveau, men færre vælger sprog på A-niveau

Ifølge reformens intentioner skal de gymnasiale uddannelser sætte fokus på at vejlede og understøtte elever med de rette kompetencer til at vælge fremmedsprog, matematik eller naturvidenskabelige fag på højere niveauer.

Evalueringen viser, at intentionen er lykkedes, idet flere elever har matematik og naturvidenskabelige fag på højere niveauer. Omvendt vælger færre elever fremmedsprog på A-niveau efter reformen.

Der er sket et signifikant fald på 12 procentpoint i andelen af stx- og htx-studenter, som har afsluttet engelsk på A-niveau efter sammenholdt med før reformen. Tilsvarende er der sket en signifikant stigning på 14 procentpoint i andelen af studenter, som har afsluttet engelsk på B-niveau. Således indikerer evalueringens analyser, at der er sket en forskydning i elevernes valg af engelsk, hvor færre vælger engelsk på A-niveau.

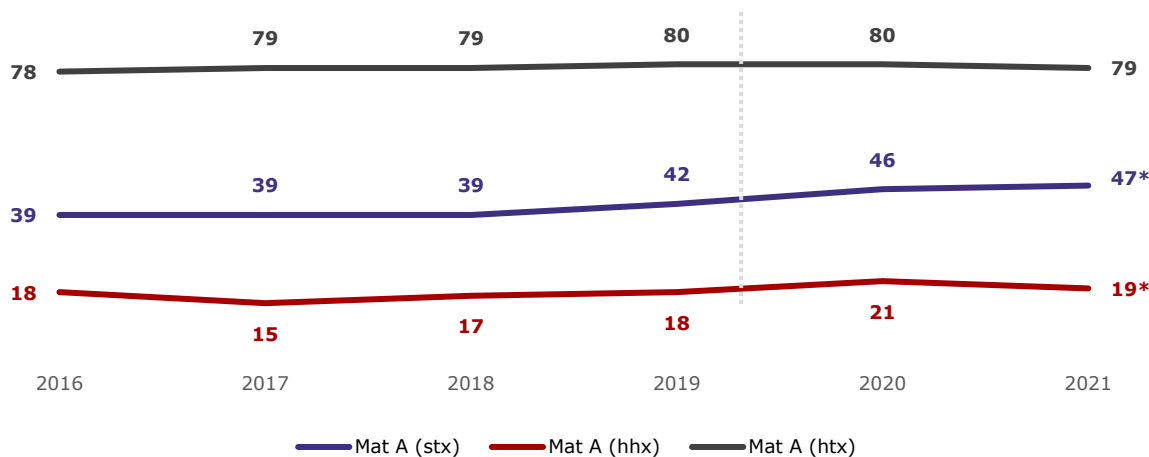
Analysen af udviklingen i valg af sprogfag på højt niveau over tid viser også, at der er sket et lille, men signifikant, fald på to procentpoint i andelen af studenter, som har haft øvrige fremmedsprog end engelsk på A-niveau, efter sammenlignet med før reformen, mens der er sket en svag, men signifikant, stigning i andelen af studenter, som har haft andre øvrige fremmedsprog end engelsk på B-niveau.

Blandt studenter, som har gennemført deres gymnasiale uddannelse efter reformens ikrafttrædelse, ses der omvendt en markant stigning på 13-14 procentpoint i andelen, som har valgt kemi på B-niveau, ligesom der også er en stigning på tværs af stx og htx i andelen, som har valgt fysik på B-niveau (5-6 procentpoint), efter reformen er trådt i kraft.

Som det fremgår af figur 3, er der sket en signifikant stigning på 8 procentpoint i andelen af studenter på stx, som afsluttede gymnasiet med matematik på A-niveau, sammenlignet med før reformen trådte i kraft.

FIGUR 3

Andel studenter på treårige gymnasiale uddannelser med matematik på A-niveau (2016-2021)

Note: Den lodrette lysegrå linje angiver skillelinjen for, hvornår studenter fra de treårige uddannelser har været fuldt eksponeret for reformen. * angiver en signifikant udvikling ($p < 0,05$) fra før reformens ikrafttrædelse, til efter den er fuldt indfaset uden kontrol for relevante baggrundsvariable.

En større andel stx-studenter har mere end ét øvrigt sprogfag

Det fremgår af evalueringen, at markant flere stx-studenter afslutter deres uddannelse med mere end ét øvrigt fremmedsprog (på A-, B- eller C-niveau) ud over engelsk. Der er således 19 % af stx-studerne, som i 2021 har afsluttet deres uddannelse med mere end ét fremmedsprog sammenholdt med ca. 4 % før reformen. Supplerende analyser viser, at der særligt er sket en stigning i andelen af studenter, som afslutter deres uddannelse med latin på C-niveau. Denne stigning skal ses i sammenhæng med, at valget af latin på C-niveau giver en undtagelsesmulighed for et naturvidenskabeligt fag på B-niveau.

Eleverne oplever at blive vejledt mod matematik eller naturvidenskabelige fag

Evalueringen viser, at lederne på alle fire gymnasiale uddannelser i moderat til overvejende grad har fokus på at motivere elever med de rette kompetencer til at vælge matematik, naturvidenskabelige fag eller fremmedsprog. Kun blandt stx-ledere er der sket positiv signifikant udvikling før til efter reformen i ledernes oplevelse af, hvor meget fokus de har på dette reformelement.

Evalueringens kvalitative analyse viser, at eleverne selv oplever at blive vejledt i retning af de naturvidenskabelige studieretninger til evalueringssamtalen, hvis de har klaret sig godt til matematikscreeningen. Analysen viser dog også, at dette fokus kan have en negativ effekt på reformens anden intention om, at flere elever skal vælge en sproglig studieretning. Mange elever peger på, at de fravælger sproglige studieretninger, da de er af den opfattelse, at de naturvidenskabelige studieretninger åbner flere døre i deres videre uddannelsesforløb. På nogle af de gymnasier, der har været med i evalueringen, har der været et særligt fokus på at synliggøre de sproglige fags anvendelsesmuligheder, og dette betyder ifølge gymnasierne, at flere elever vælger sprogfag på højere niveauer.

Negative tendenser i elevernes karakterer i matematik på de treårige uddannelser

Med reformen er matematik B blevet obligatorisk på stx og hhx, ligesom det tidligere krav om, at alle elever skal have et naturvidenskabeligt fag på B-niveau, er genindført.

Evalueringen viser dog, at der enten ikke er en udvikling eller en negativ udvikling i elevernes karakterer i matematik A og B på alle de treårige gymnasiale uddannelser. Nedgangen i karaktererne i matematik B kan potentielt forklares ved, at elevgruppen er vokset til også at inkludere elever, som tidligere ville have valgt matematik C.

Om undersøgelsen

Dette faktaark består af udvalgte resultater fra den sjette og afsluttende delrapport i følgeforskningsprogrammet til gymnasireformen, som er gennemført fra 2017-2021 i et samarbejde mellem Rambøll Management Consulting (Rambøll) og Danmarks Evalueringsinstitut (EVA). Styrelsen for Undervisning og Kvalitet er rekvi- rent på opgaven.

Hvert år er der gjort status over foreløbige resultater og fremdrift i implementering af reformen samt skoler- nes arbejde med at implementere reformen på de fire gymnasiale uddannelser. Desuden sætter følgeforskning- gen hvert år fokus på et særligt tema, som i år er elevernes afklaring og valg af fag.

Datagrundlag for sjette delrapport er baseret på tre datakilder:

- Registerdata om eleverne.
- Data fra årlige spørgeskemaundersøgelser blandt ledere, lærere, elever samt bestyrelsesformænd på 90 gymnasieskoler. I 2021 er spørgeskemaundersøgelserne gennemført i april og maj.
- Kvalitative interviewdata fra interviews med lærere, elever og ledelse indsamlet som led i casebesøg på 12 institutioner (tre hf, tre stx, tre htx og tre hhx). I 2021 er casebesøgene gennemført i september.

Sjette delrapport kan findes på www.emu.dk og www.eva.dk. Her findes også de andre publikationer fra un- dersøgelsen.